

VEFA TAŞDELEN

ÇOCUĞU ANLAYAN EDEBİYAT

Giriş

Bir “anlama sanatı” olarak hermeneutik, pek çok konuda olduğu gibi çocuk edebiyatı konusunda da farklı bir bakış açısı sunabilir ve konuya farklı bir açılım getirebilir. Çocuk edebiyatında “anlama” deyince, öncelikle çocuğun okuduğu metni anlaması akla gelir. Gerçekten de, çocuğun metni anlaması ve kendi koşulları içinde yorumlaması, hermeneutik bir etkinliktir. Ne var ki, bu makale içinde anlama, bu öncelikli anlamının dışında, ikincil bir anlamda, yazarın çocuğu ve çocukluğu anlaması şeklinde ele alınacak, bunun çocuk edebiyatını olanaklı kılan bir anlama biçimi olduğu görüşü öne sürülecek ve yazarın çocuğu anlamasının ne anlama geldiği hermeneutik bir bakış açısıyla ele alınacaktır. Makale şu sorudan hareket edecektir: Çocukluk büyüklerin giderek yabancılaştığı “farklı bir dünya” ise, yazarın bir yetişkin olarak, bu yabancıliğin üstesinden gelerek çocukluğa ulaşması ve onu anlaması nasıl mümkün olacaktır?

Bu sorunun hermeneutikle olan ilgisini şu şekilde kurabiliriz: Hermeneutik her zaman yabancı bir dünyadan haber veren ve bu yabancı dünyayı aşına kılmaya çalışan bir etkinlik olarak, çocuk edebiyatı içinde zaten bir konu ve sorun olarak vardır. Yazarın bu etkinliği, çocukluğun, bu yabancı dünyanın dilini anlama ve aktarma anlamında zaten hermeneutik bir etkinliktir, ama zorluğu olan bir etkinliktir. Zira, çocuğun dünyası, Piaget gibi gelişim psikologlarının da gösterdikleri gibi, gerçekten yabancı bir dünyadır. Bu yabancı dünyayı anlamak, her zaman yetişkinlerin kaleme aldığı bir metni anlamaktan daha zordur. Bu dünyanın kendine özgü dilini ve mantığını kavramak, çocuk edebiyatının başarısını da gösterir. Ama bu mantığın ne kadar az anlaşıldığı, yetişkin mantığı ile yazılmış ürünlerde görülebilir.